

Plukovník gšt. Ing. Ján Spišák

Combined Joint Exercise (CJEX) 09 “COMBINED DESTINY” – poznatky a zkušenosti

VOJENSKÉ
UMĚNÍ

Cílem tohoto článku je poskytnout poznatky a zkušenosti jeho autora z mnohonárodního společného cvičení Combined Joint Exercise (CJEX) 09 “COMBINED DESTINY”, kterého se účastnil jako pozorovatel ve Vyšší štábní škole ozbrojených sil Španělského království – Escuela Superior de las Fuerzas Armadas (ESFAS) v Madridu. Obsahem článku kromě všeobecných informací, popisujících charakter cvičení, je rovněž ozřejmit některé aspekty operačního umění, jež souvisí s tvorbou koncepce operace.

Všeobecné poznatky

CJEX je založeno na „evropském přístupu“ řešení operací krizového managementu, [1] přičemž zahrnuje pravidelnou reciproční výměnu studentů a příslušníků řídicího štábu (akademických pracovníků) velitelských a štábních škol mezi Collège Interarmées de Défense (CID) v Paříži, Joint Services Command and Staff College (JSCSC) ve Watchfieldu (Shrivenham), Führungs Akademie der Bundeswehr (FüAk) v Hamburku, Istituto Superiore di Stato Maggiore Interforze (ISSMI) v Římě a Escuela Superior de las Fuerzas Armadas (ESFAS) v Madridu. [2] Hlavní část cvičení je soustředěna na plánování operace na podporu míru (cvičení *Combined Destiny*) podle společného scénáře. V průběhu cvičení školy působí zcela nezávisle, jednotným pracovním jazykem na všech školách je angličtina.

Záměrem CJEX je absolvovat období přípravy studentů (je součástí studijního programu kurzů) v prostředí, kde se setkávají příslušníci vojenských sil s aktéry nevojenských organizací za účelem lepšího porozumění souvislostí spojených s plánováním a koordinováním aktivit mírových operací v komplexním operačním prostředí. Tento záměr je dosahován naplňováním dílčích cílů cvičení, ke kterým patří především:

- analýza a aplikace teorie obsažené v doktrínách, principů a postupů zahrnutých při plánování a vedení společných a mnohonárodních operací,
- použití jednotné společné operační doktríny pro přípravu operace na podporu míru vedené koalicí EU,
- aplikace doktríny pro civilně-vojenskou spolupráci (CIMIC) při řešení problémů operace na podporu míru,
- vyhodnocení charakteristiky vojenských operací vedených EU a analýza klíčových schopností, které jsou pro vedení vojenských operací EU dostupné,
- analýza rozsahu úkolů, které mohou být plněny vojenskými silami EU,
- hodnocení plánovacího postupu EU,
- zhodnocení účinnosti EU jako vojenského aktéra prostřednictvím případových studií.

Na dobu cvičení si školy své kmenové a příchozí studenty i příslušníky řídicího štábu rozdělují do jednotlivých syndikátů – plánovacích skupin (JOPG - Joint Operation

Planning Group). Počet ve skupině se pohybuje zpravidla kolem 18-20 studentů, kteří tvoří štáb *ad hoc* vytvořeného velitelství (FHQ). Standardní složení JOPG tvoří funkce vedoucího skupiny, určeného z řad příslušníků řídicího štábu, který sehraává roli neformálního velitele.

Z řad studentů jsou to funkce NŠ, ZNŠ, J1/4 (v počtu 3-4 osob), J2 (3-4), J5 (6), J6 (1), J9 (1-2) a funkce poradce pro politické/právní záležitosti. Činnost JOPG je sledována a hodnocena zmiňovaným vedoucím skupiny, odborníkem na problematiku operačního plánování, který se do procesu plánování výrazně nezapojuje s výjimkou brífinků, kdy působí spíše v roli mentora. Jeho roli lze parafrázovat do podoby: „Je to cvičení studentů, mojí úlohou je řízení diskuze ke sporným otázkám a zřejmým nedostatkům, které se z hlediska obsahu a formy projevují při prezentaci dílčích výsledků.“ Tento způsob „řízení“ činnosti JOPG tak nesvazuje studentům ruce, což je přínosem pro jejich samostatnost a tvůrčí způsob myšlení.

Pro usnadnění společného postupu je v průběhu cvičení používán jednotný proces operačního plánování „Operational Planning Process“ (dále OPP) NATO, shodný s formátem směrnic pro operační plánování (GOP - Guidelines for Operational Planning), vydaných Spojeneckým velitelstvím pro operace (SHAPE - Supreme Headquarters Allied Powers Europe). Na období cvičení nabízejí zmiňované školy možnost účasti pozorovatelů z vojenských akademií (univerzit), založené na nabídce členským státům NATO, EU a PpP. Cvičení se pravidelně účastní také zástupci různých mezinárodních institucí a nevládních organizací. Jejich úlohou je poskytování informací studentům k roli jednotlivých organizací a agentur v operacích, objasnění komplexnosti prostředí, zvláště pak ve vztahu k humanitárním operacím a operacím na podporu míru. Navíc, tyto zástupci organizují pracovní workshopy, kdy se otázkami spojenými s meziagenturní spoluprací zabývají ve větších detailech.

Fáze cvičení

■ První fáze CJEX – přípravná

Po provedení organizačních a procedurálních aktivit k zahájení cvičení, byly součástí první fáze CJEX společné úvodní přednášky věnované problematice EU, NATO, otázkám globálního terorismu a problematice OPP NATO ve vztahu k operacím EU. Důraz byl rovněž položen na posouzení tohoto procesu vzhledem k národním specifikům a diskusi nad jejich shodnými nebo rozdílnými znaky. Přednáška k problematice vojenských operací EU byla zaměřena na:

- plánovací proces na strategické úrovni EU,
- strategii EU k řešení krize přenesenou do operačních plánů,
- strukturu a postupy vojenského plánování EU, jeho silné a slabé stránky,
- vysvětlení vztahů a vazeb mezi EU, operačním velitelstvím (OHQ) a velitelstvím sil (FHQ) a vztahů mezi NATO, EU a regionálními organizacemi navzájem,
- využití zkušenosti pro vedení budoucích operací EU.

Přednáška k OPP NATO upevnila znalost teorie rozhodovacího procesu, kterou studenti znali již z předešlého studia. V případové studii, která následovala, byly na příkladu republiky Čad objasněny souvislosti intervence do této krajiny, úloha EU a způsob jak EU plánuje a nasazuje své vojenské síly. Po objasnění všeobecné situace v zájmovém prostoru operace (na základě vydaného scénáře cvičení), se účastníci cvičení již

v syndikátech zabývali otázkami OPP a obsahem jeho jednotlivých fází. Důraz byl položen spíše na všeobecné otázky procesu operačního plánování v *ad hoc* vytvořeném velitelství, než na jednotlivá specifika tvorby koncepce operace.

Rozprava v syndikátech představovala pro studenty, kromě příležitosti setkat se a představit se navzájem, možnost vést otevřenou diskuzi ke dříve prezentované problematice. Ze strany studentů byla diskuze jediným požadovaným výstupem první fáze.

Dotazy od vedoucího skupiny a dalších členů řídicího štábu nebyly směřovány na konkrétní jednotlivce, ovšem od studentů se očekávalo aktivní zapojení do diskuze (za řízení příslušníka řídicího štábu nebo pověřeného akademického pracovníka), ve které měli prokázat svou osobní odbornou erudici a připravenost. Základ diskuze tvořily otázky:

- ☐ Jaké jsou silné a slabé stránky EU v kontextu přípravy a vedení vojenských operací?
- ☐ Jaké jsou všeobecné zásady OPP používané v GOP NATO a jak se tyto liší od zásad uvedených v národních doktrínách?

Rozprava k těmto otázkám poskytla příslušníkům syndikátů dostatek vstupních informací, které mohli s úspěchem využít pro hlubší pochopení souvislostí přípravy a vedení operací na podporu míru. Náplň první fáze tak přispěla k dosažení cílů a vytvořila vhodné výchozí podmínky pro další období.

■ Druhá fáze CJEX – zahájení OPP

Druhá fáze cvičení byla zahájena podrobným studiem scénáře [3] v syndikátech (JOPG). Tento představoval soubor dokumentů poskytujících základní informace k situaci v regionu konfliktu (fiktivní stát ALAMBARA) s ohledem na jeho historický vývoj od počátku devatenáctého století. Zásadní informace směřovaly k objasnění příčin stávajících nepokojů. Scénář popisoval situaci, kdy ve vymezeném regionu docházelo k rapidnímu zhoršování situace mezi jednotlivými aktéry, což přispělo k rozhodnutí RB OSN o nezbytnosti nasadit stabilizační síly EU (EUFOR) v síle do 30 000 osob. Jejich primárním úkolem byla implementace vojenských opatření popsanych rezolucí RB OSN 1958 a předešlou dohodou o zastavení palby mezi znesvářenými stranami. Před nasazením hlavních sil bylo počítáno zasadit jednu bojovou skupinu (EU BG) jako přípravnou jednotku prvního vstupu (Early Entry Force), která měla zabezpečit příchod sil EUFOR. Ty měly stabilizovat situaci v regionu, nestranně napomáhat v mírovém procesu a vytvořit tak co nejlepší podmínky pro úspěšná vyjednávání. Doba trvání operace byla omezena na šest měsíců s možností prodloužení až na devět měsíců.

Vedle základních dokumentů, které studentům nabízely možnost rozhodování a přípravy podkladů pro zpracování záměru, byla zcela zásadní „Strategická vojenská směrnice pro situaci ve státu ALAMBARA“. Rozhodujícím pro studenty mělo být pochopení a respektování politických požadavků (politických cílů, konečného stavu, omezení a předpokladů) a zámyslu nadřazeného, který byl zaměřen zejména na stanovení vojensko-strategického konečného stavu, cíle operace a určení operačních těžišť zúčastněných stran v operaci. Z hlediska generování sil byly cvičícími využity informace z katalogu sil, pocházejících z EU Helsinki Headline Goal Catalogue (HHGC) 2010 a modifikovaných pro účely cvičení.

Z hlediska naplnění cílů cvičení, nebylo předpokladem provést úplný plánovací proces se zpracováním všech dokumentů, požadovaných pro vedení operace v souladu

s normou STANAG 2014. [4] Činnost JOPG byla omezena pouze na první tři fáze operačního plánování: Zahájení plánování, zhodnocení úkolu a tvorbu záměru, přičemž posledním výstupem bylo rozhodnutí o vybrané variantě nasazení sil pro operaci EU. Obecně řečeno, činnost JOPG spočívala v praktické realizaci zásad GOP převedených do podmínek operace ve specifickém (fiktivním) prostředí. Pro tuto fázi byla zcela nezbytná znalost a správná aplikace teorie operačního umění se všemi jeho aspekty.

Těžiště úsilí bylo položeno do tvorby koncepce operace. Studenti zde museli prokázat schopnost kreativního myšlení, představivosti a pochopení operačních požadavků, aby použití jednotlivých konceptů (nástrojů) tvorby plánu operace co nejlépe vystihovalo a naplňovalo požadavek nadřazeného.

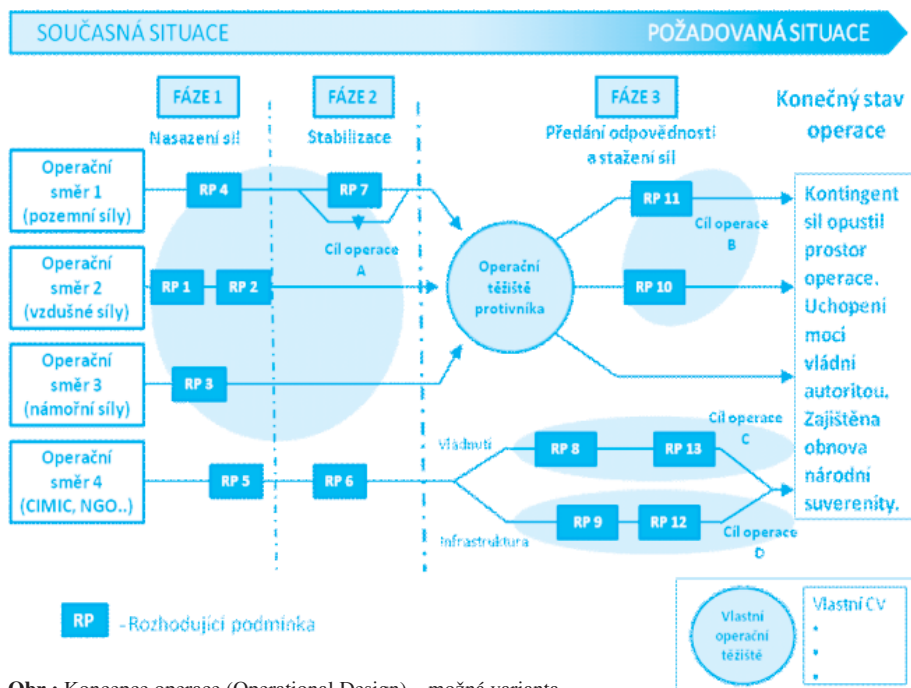
K tomu, aby proces operačního plánování byl v souladu s požadavky základních aliančních doktrinárních publikací, JOPG permanentně využívaly GOP jako tvůrčí i kontrolní mechanismus operačního myšlení. Hlavním výsledkem práce studentů ve druhé fázi cvičení bylo zpracování podkladů a prezentace výsledků analýzy úkolu, tvorba variant a rozhodnutí o vybrané variantě použití sil pro operaci EU. Tyto výsledky byly prezentovány v průběhu jednotlivých brífinku formou dokladů studentů, ustanovených do vedoucích funkcí v *ad hoc* vytvořeném štábu.

Aplikace operačního umění

Operační umění ve svém teoretickém základu a rovněž v praktické realizaci, představuje tvůrčí prvek velení na operačním stupni. Jeho prostřednictvím velitelé transformují svou koncepci operace v operační plán a nakonec v taktické úkoly. Koncepce operace (operational design) je základem operačního plánování. Vyjadřuje hlavní myšlenku velitele jak bude operace provedena, založenou na objektivním hodnocení situace a důkladné analýze úkolu. Při její tvorbě velitelé berou v úvahu jednotlivé koncepty tvorby plánu (návrhu) operace. Tyto jsou nástroji, které operačním velitelům pomáhají ujasnit a precizovat koncepci operace tím, že poskytují rámec pro popsání, jak bude tato provedena. Velitelům rovněž pomáhají porozumět, představit si a popsat souhrn kombinací aktivit bojové síly samotné, případně v rámci činnosti jiných nevojenských aktérů a formulovat jejich záměr.

Tvorba koncepce operace byla pro JOPG hlavní náplní druhé fáze CJEX 09. Cvičící se zabývali koncepty, jako jsou např. Konečný stav (End State), Cíl (Objective), Rozhodující body (Decisive Points), Přímý a Nepřímý postup (Direct vs. Indirect Approach), Fáze (Phases), Operační směry (Lines of Operations), Těžiště (Centre of Gravity) a některými dalšími.

Zatímco národní nebo alianční doktrinární publikace definují soubor konceptů v komplexu přibližně shodně, neexistuje definitivní pravidlo grafického znázornění průběhu operace. Záleží na operačním veliteli (veliteli společných sil) jak rozvine a vyjádří ve schématu své „velké operační myšlenky“. Je to také záležitost operačního štábu jak tyto myšlenky přetransformuje do realizovatelných variant (course of action). Konečně, důležitý je rovněž způsob, jakým je průběh operace monitorován a hodnocen. Využitelnost a variabilnost konceptů se táhne napříč celé koncepcí operace, v závislosti na operačním prostředí a osobních preferencích klíčového velitele a štábu. Pro ilustraci je zde jako příklad graficky zobrazena jednoduchá varianta koncepce operace, představující alternativní možnost znázornění vývoje operace.

Obr.: Konceptce operace (Operational Design) – možná varianta

Všechny JOPG se v průběhu tvorby svých koncepcí operace zamýšlely nad desítkami, ne-li stovkami bodů – podmínek které považovaly za „rozhodující“ a snažily se své operační myšlenky vtěsnat do ostatních konceptů. Originalita myšlenek – co je podstatné a nutné dosáhnout vojenskými a nevojenskými aktéry na jednotlivých operačních směrech – vycházela především z informací, jež poskytoval scénář cvičení.

Opět i v tomto případě platila varianta – „vše je možné a přijatelné“. Ničím nesvazovaná volnost v rozhodování umožňovala skupinám připravit dostatek argumentů, které pak obhajovaly na společném briefingu jednotlivých skupin a v závěru i před celým auditoriem řídicího štábu, JOPG a hostů.

I když se koncepte jednotlivých JOPG odlišovaly např. názvy a počtem fází operací, operačních směrů, dosahovaných dílčích cílů a již zmiňovaných rozhodujících podmínek, ve všech případech bylo zabezpečeno naplnění operačních požadavků stanovených vyšší autoritou. Přes rozdíly objektivně danými národními specifikami, byla po celou dobu cvičení udržována jednotná linie práce podle GOP. Tento moment lze vidět jako snad největší přínos v jednotném chápání požadavků na proces operačního plánování.

Z hlediska významu konceptce operace je vhodné, aspoň ve stručnosti, se zmínit o **konceptu rozhodujícího bodu**, který ve své konečné podobě poskytuje možnost sledovat průběh operace, jak jsou postupně naplňována její jednotlivá opatření a cíle až po dosažení konečného vojenského stavu. Popsat podrobněji celý koncept (obdobně jako koncept téžiště a koncept kulminačního bodu v předešlých číslech Vojenských rozhledů) není cílem článku, proto jsou v jeho následující části naznačeny jen základní myšlenky.

V chápání konceptu rozhodujícího bodu existuje řada nejasností, které negativně ovlivňují tvorbu konceptce operace. Terminologický slovník pojmů a definic NATO

AAP-6 definuje termín rozhodující bod následovně: „Bod, ze kterého může být ohroženo nepřátelské nebo vlastní těžiště. Tento bod může existovat v čase, prostoru nebo v informačním prostředí.“

Podle doktríny pro operační plánování AJP 5 (Allied Joint Publication AJP 5) rozhodující bod může být místo, konkrétní okamžik, osobitá vlastnost nebo kvalita, na které závisí schopnost těžiště zachovávat si volnost činnosti a sílu. Může existovat v čase, prostoru, silách a informačním prostředí a může zahrnovat aspekty morálky. Tolik doktrinální teorie.

Uvažování o logice významu tohoto pojmu nás ovšem nabádá k zamyšlení, zda vůbec používat termín rozhodující bod. Podle mého názoru lze smysl těchto „bodů“ spíše vidět v dosažení „rozhodujících podmínek“ (Decisive Conditions), které z hlediska místa, času, prostoru, sil, informačního prostředí a aspektů morálky musí být na jednotlivých operačních směrech nastoleny. Dosažení takových podmínek pak napomáhá k naplňování stanovených operačních cílů v jednotlivých fázích operace a v požadovaném efektu vede k dosažení konečného stavu.

Na podporu tohoto argumentu je zde uvedena varianta rozhodujících podmínek (bodů), jak byly definovány jednou z JOPG na jednotlivých operačních směrech.

Tab. 1: Definování rozhodujících podmínek pro zvolenou variantu řešení situace JOPG

1. RSOM (<i>Reception, Staging and Onward Movement</i>) and FOC (<i>Final Operational Capabilities</i>) reached. 2. UN observers protected. 3. Factional aggression halted. 4. CIMIC Centres operational. 5. CIDG (<i>Civil Defence Guild</i>) Radio halted 6. Corridor secured. 7. Cantonment sites operational. 8. Maritime/littoral commercial traffic secured. 9. LOCs cleared of immediate threats. 10. Militias disarmed. 11. Liaison/advisors established with Police. 12. NGO (<i>Non Governmental Organizations</i>) have freedom of movement.	1. Příjem, soustředění a odeslání. Konečné operační schopnosti jsou dosaženy. 2. Pozorovatelé OSN jsou chráněni. 3. Agrese frakcí je zastavena. 4. Střediska CIMIC jsou v činnosti. 5. Rozhlas CIDG (Bratrstvo civilní obrany) nevysílá. 6. Koridory jsou zajištěny. 7. Prostory ubytování vojsk jsou funkční. 8. Námořní a pobřežní obchodní doprava je zajištěna. 9. Operační směry jsou zajištěny před přímou hrozbou. 10. Milice jsou odzbrojeny. 11. Styk poradců s policií je zřízen. 12. Nevládání organizace mají zajištěnou volnost pohybu.
--	---

Každá z uvedených podmínek byla časově a prostorově vymezena, měla vztah ke konkrétním vojenským i nevojenským silám a organizacím a vazbu na daný operační směr.

Analýza těžiště

Druhým konceptem, kterým oslovuji čtenáře, je koncept těžiště. Vojenští odborníci se všeobecně shodují, že zejména tento je zcela zásadním faktorem, jehož přesné určení je životně důležité pro naplnění cílů ve vojenských taženích a operacích. Podrobné operační plánování by nemělo začít dříve, než jsou určena těžiště protivníka. Proč je zde zdůrazňována jeho role? Důvodem je fakt, že právě kolem tohoto konceptu a jeho

teorie, založené na myšlenkách Clausewitze, bylo v přípravě i při prezentaci výsledků práce na jednotlivých brífincích JOPG nejvíce diskuzí, nejasností a rozporuplností. Právě zde se potvrdilo různorodé chápání teorie a rozdílný přístup, když cvičící hledali a snažili se správně určit „zdroj moci a vlivu“ na operační úrovni.

Tab. 2: Matice analýzy těžiště

1 – TĚŽIŠTĚ (CENTRE OF GRAVITY) Zdroj aktivní morální nebo fyzické moci (síly) a vlivu, z něhož stát, aliance nebo vojenská (civilní) entita odvozuje svou volnost jednání, soudržnost nebo vůli jednat. Má rozhodující vliv na všechny další prvky v systému.	2 – ROZHODUJÍCÍ SCHOPNOSTI (CRITICAL CAPABILITIES) Základní schopnosti (možnosti), které umožňují těžišti jako takovému fungovat v kontextu daného scénáře, situace, nebo mise. <i>Co státu, alianci nebo vojenské (civilní) entitě těžiště umožňuje? Zajišťuje volnost jednání, morální nebo fyzickou sílu, soudržnost nebo vůli jednat (bojovat)?</i>
4 – ROZHODUJÍCÍ ZRANITELNOSTI (CRITICAL VULNERABILITIES) Rozhodující požadavky, nebo jejich dílčí komponenty, které jsou nedostatečné, nebo náchylné k eliminaci, izolaci nebo napadení. <i>Jaké jsou slabé stránky vztahující se k základním podmínkám, zdrojům, prostředkům, charakteristikám, schopnostem nebo vlivům, skrze které může být těžiště eliminováno, ovlivněno nebo zničeno?</i>	3 – ROZHODUJÍCÍ POŽADAVKY (CRITICAL REQUIREMENTS) Takové podmínky, zdroje a prostředky, které jsou nutné a nezbytné pro udržení (operativnost) rozhodujících schopností. <i>Co nesmí postrádat (co potřebuje), aby bylo (těžiště) účinné - základní podmínky, zdroje, prostředky, charakteristiky, schopnosti nebo vlivy.</i>
Těžiště protivníka – využít jeho rozhodující zranitelnosti Vlastní těžiště – zajistit rozhodující požadavky, chránit rozhodující zranitelnosti	

Pokud se vrátíme k obecným východiskům teorie těžiště, uveřejněných ve Vojenských rozhledech č. 3/2008 a č. 4/2008 v článku „**Těžiště – rozhodující operační koncepce**“, škálu těžišť mohou tvořit aspekty fyzického (hmatatelného) nebo morálního (nehmatatelného) charakteru, přičemž je nutno vzít rovněž v úvahu strategickou, případně operační úroveň.

V rámci plánování úkolu měli cvičící v JOPG analyzovat a určit těžiště „nepřítele“ na operační úrovni. Analýza těžiště vycházela z modelu pro systémový přístup k určení těžiště, tzv. **konceptu rozhodujících faktorů**, [5] jež představuje základní kámen v systémovém přístupu v identifikaci a působení na strategická a operační těžiště protivníka. V současné době je tento model již obecně akceptován a doktrinálně přijat v řadě národních i aliančních doktrinálních publikacích.

Koncept rozhodujících faktorů (CG – CC – CR – CV) definuje způsob určování těžiště (center of gravity) a vyjadřuje synergii vztahu rozhodujících schopností (critical capabilities), rozhodujících požadavků (critical requirements) a rozhodujících zranitelností (critical vulnerabilities) vojenské či nevojenské entity angažované v konfliktu. [6]

Analýza, ve vztahu ke specifickému těžišti, má indikovat jeho schopnost (možnost) mít moc (sílu nebo vliv), naznačit způsobilost dělat něco důležité (schopnosti), signalizovat na čem závisí nebo z čeho je odvozena jeho účinnost nebo moc (požadavky) a vyjádřit prostřednictvím čeho může být tato moc (těžiště) eliminována (zranitelnosti).

- a) **Rozhodující schopnosti.** Rozhodující schopnosti (někdy uvažovány jako možnosti) indikují, co může „aktér“ zapříčinit působením těžišť. Jako vojenský aktér může například prolomit obranu nebo zastavit útok. Eventuálně, jako nevojenský, to může být nejdůležitější faktor v získání vlivu, jako je např. politická převaha nebo kontrola a ovládnutí distribuce zboží a prostředků.
- b) **Rozhodující požadavky.** Rozhodující požadavky mohou být zdroje, zařízení nebo pravomoci vyžadované pro generování nebo upotřebení rozhodujících schopností.
- c) **Rozhodující zranitelnosti.** Rozhodující zranitelnosti naznačují možné způsoby eliminace (porážky) těžišť zamezením (popřením) nebo přerušením rozhodujících požadavků, případně podkopáním účinnosti rozhodujících schopností.

Podrobná analýza jednotlivých komponentů těžišť pomáhá odhalit jejich vztah, propojenost, závislost a další souvislosti, které jsou pro plánovače důležité.

Obdobně jako při aplikaci konceptu rozhodujícího bodu i zde, důsledkem rozdílů v poznání a chápání teorie, JOPG projevily různé, často protichůdné názory na samotný charakter těžišť, jeho úlohu, místo a vliv, které má na své okolí.

Operační situace byla zasazena do složitého operačního prostředí, ve kterém se kromě „vlastních vojsk“ vyskytovalo široké spektrum aktérů, od oficiálních vládních subjektů a jejich představitelů, přes různé polovojenské a vojenské frakce vlastního státu i států sousedících s ALAMBAROU a množství jiných vládních i nevládních organizací, teroristických skupin a rovněž pirátů.

Velice podstatná byla podrobná a komplexní analýza operačního prostředí, která nabídla cvičícím celou škálu možností v čem spatřovat možná těžišť u protivníka. Výsledkem úvah jednotlivých JOPG jsou údaje v tabulce, z které je patrné, že škála určených těžišť na operační úrovni byla značně široká a zahrnovala téměř všechny kategorie fyzických i morálních těžišť. Názory na „vlastní těžiště“ byly rovněž různé, i když z hlediska jeho určení na operační úrovni bylo zřejmé, že jde o síly EUFOR v daném operačním prostoru.

Tab. 3: Přehled „operačních těžišť“ určených JOPG v průběhu CJEX 09 v ESFAS

Operační těžiště „sil protivníka“	Operační těžiště „vlastních sil“
☐ osoba jednotlivce ☐ vůle jednotlivce ☐ vůle extremistických hnutí nepodpořit dohodu o příměří ☐ jednota extremistických skupin ☐ vůle frakcí bojovat ☐ vůle a podpora populace ☐ oddíly smrti – tzv. „death squads“ ☐ darebácké prvky – tzv. „rogue elements“	■ schopnost (způsobilost) rozmístit a udržet důvěryhodné a schopné úkolové uskupení k posílení míru ■ důvěryhodnost EUFOR ■ legitimita a nestrannost sil EUFOR

Na tomto místě je nutné uvést, že není důležité, zda to či ono těžiště bylo určeno správně či nikoliv. O takový moment v průběhu cvičení ani nešlo, právě naopak, studenti zde mohli využít celou škálu názorů, pohledů, kreativity a snad i národních specifik jednotlivých akademií, podle filozofie, jak je tato teorie vyučována. V konečném

efektu, přednesené návrhy při závěrečné prezentaci přijal velitel ESFAS, generálmajor Juan Carlos Millania, jako „možné“. V operačním štábu při plánování reálné operace by pochopitelně muselo dojít ke shodě a „posvěcení“ navrženého těžiště příslušným velitelem. Zde by se musel projevit jeho tvůrčí génius, soudnost a schopnost vidět za hranice reality.

Závěr

Význam cvičení Combined Joint Exercise (CJEX) 09 „COMBINED DESTINY“ lze vidět v několika perspektivách. Naplnění cílů cvičení poskytuje jeho účastníkům celkový obraz vzájemných vztahů a vazeb mezi EU, jednotlivými vojenskými velitelstvími NATO, EU a jinými vládními či nevládními organizacemi v prostoru konfliktu navzájem, ukazuje na strategii přístupu EU k řešení krize, přičemž je zdůrazněn význam mezinárodních, zejména evropských zájmů z hlediska otázek bezpečnosti a obrany. U budoucích vojenských lídrů rozvíjí schopnost vnímat realitu složitého operačního prostředí, poskytuje jim globální pohled na komplex problémů vojenského konfliktu a učí je připravovat na co možná nejvhodnější varianty jeho řešení.

Cvičení nabízí jedinečnou možnost poznání, jak „evropský přístup“ řešení operací krizového managementu může být transformován do procesu výuky na vojenských akademiích a univerzitách. Je to vynikající příležitost reciproční výměny studentů kariérních kurzů a akademických pracovníků vojenských škol, která by mohla být součástí mezinárodního programu *Erasmus*. Pro studenty i akademické pracovníky je tak vytvořena možnost účasti v debatě o vojenské strategii, operačním umění a rozvoji operačního myšlení při úvahách o měnící se povaze válčení.

Samostatnou kapitolu cvičení CJEX 09 představuje aplikace procesu operačního plánování všemi cvičícími podle GOP. Pro cvičící byla projevem nabytých znalostí a zkušeností z dřívější praxe, obdobně jako zohledněním jejich studia v akademickém prostředí. Zakomponování důležitých aspektů jednotlivých operačních konceptů ve smysluplnou koncepci operace je pro proces operačního plánování zcela nezbytné. Ve svém článku jsem proto význam některých ve stručnosti zmínil.

Mezi samotným procesem plánování a aplikací těchto konceptů v něm existuje vzájemná, neoddělitelná vazba, která v konečném důsledku může nebo taky nemusí vyústit ve stanovisko: „Ano, celý proces operačního plánování je (není) správně pochopen, jednotlivé aspekty byly (nebyly) zohledněny a jeho výsledkem je (není) naplnění požadavku velitele.“

Kořeny takového úspěchu či neúspěchu tkví v znalosti teorie získané předem. V této souvislosti je rovněž nutné se zamyslet, do jaké míry a rozsahu je tento proces v podmínkách AČR jednotně chápán, zda je správně používán, a také jaká opatření je nutno podniknout pro případ, že tomu tak není. Při hledání odpovědí na tyto otázky by určitým vodítkem mohlo být zevšeobecnění zkušeností z procesu operačního plánování, jež byl součástí přípravy štábu EU CZ/SVK BG.

Zcela zásadním faktorem byla nutnost všech účastníků cvičení komunikovat mezi sebou ve společném jazyce. Na tomto místě je vhodné uvést prohlášení, které uvedl náčelník štábu JFC HQ Brunssum generálporučík Jean-Pierre Bovy při návštěvě příslušníků 22. kurzu generálního štábu v březnu roku 2009 na tamním velitelství:

„Jsou dvě podmínky, bez kterých je práce v aliančních strukturách nemyslitelná. Schopnost komunikace v anglickém jazyce a znalost procesu operačního plánování. Kdo tohle nezná, nemá tu co pohledávat.“ Jak prosté.

Zkušenosti z pobytu na zahraničních vojenských vzdělávacích zařízeních (Shrivenham, Madrid a Řím) i aliančních velitelstvích (Mons, Brunssum, Neapol, příp. Štrasburk) mne přesvědčily, že oblasti operační umění je nutno věnovat stálou a mimořádnou pozornost. I když žádné alianční ani národní doktrinální publikace neobsahují všechny informace, na základě kterých se může velitel správně a objektivně rozhodnout, přece jen existují. Tyto, rozvíjející operační myšlení jednotlivců, lze získávat hledáním a studiem odborných článků příslušníků různých vojenských vzdělávacích institucí, pedagogických pracovníků a studentů vojenských škol v jejich vědeckých a závěrečných pracích. Nutno poznamenat, že většinou jen zahraničních. Z hlediska předešlé praxe a účinkování na vojenské akademické půdě jsem ovšem přesvědčen, že studentům na vojenských školách je třeba nabízet dostatek informací pro rozvoj jejich osobností i rozmach tvůrčího génia. Stejný požadavek platí pochopitelně i u vojsk a na štábech. Jinak se brzy můžeme dočkat situace, kdy naši vojenští profesionálové se budou muset před aliančními kolegy – operačními umělci – velice stydět.

Poznámky:

- [1] Jsou součástí tzv. druhého pilíře EU, který zahrnuje všechny oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky. Podle článku 17 Smlouvy o EU, Evropská unie postupně vytváří společnou obrannou politiku. Síly rychlé reakce EU budou plnit tzv. petersberské úkoly, definované jako humanitární a záchranné mise, mise k udržení míru a mise bojových jednotek k řešení krize, včetně nastolování míru.
- [2] Např. ESFAS vyslala na každou školu jedenáct studentů a dva příslušníky řídicího štábu, přičemž od jiných škol recipročně přijala 61 studentů a šest příslušníků řídicího štábu (14 + 1 z Paříže, 5 + 1 z Hamburku, 27 + 2 z Říma a 15 + 2 ze Shrivenhamu).
- [3] Scénář CJEX 09 „COMBINED DESTINY“ je k dispozici u autora článku.
- [4] Standardizační dohoda NATO STANAG 2014 „Struktura rozkazů, uvádění časových údajů, názvů míst a rozhraní“, řeší předběžná, bojová (operační směrnice), administrativní nařízení a nařízení pro logistické zabezpečení.
- [5] STRANGE L Joseph. Centers of Gravity & Critical Vulnerabilities: Building on the Clausewitzian Foundation So That We Can All Speak the Same Language, Marine Corps University, *Perspectives on Warfighting*, Number Four, 2nd ed. Quantico, VA: Defense Automated Printing Center, 1996.
- [6] Význam slova „critical“ je zde nutno pojímat spíše jako „rozhodující“ než jako „kritický“. Obdobně je tento výraz uveden v české verzi doktrinální publikace AJP-5.

Literatura:

- AAP-6, Terminologický slovník pojmů a definic NATO (2007).
Allied Joint Publication 5 (AJP 5), Spojenecká společná doktrína pro operační plánování, 2006.
Joint Publication (JP) 5-0, Joint Operation Planning, 2006.
Scénář Combined Joint Exercise (CJEX) 09 „COMBINED DESTINY“, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas (ESFAS) Madrid, 2009.
STRANGE L Joseph. Centers of Gravity & Critical Vulnerabilities: Building on the Clausewitzian Foundation So That We Can All Speak the Same Language, Marine Corps University, *Perspectives on Warfighting*, Number Four, 2nd ed., Quantico, VA: Defense Automated Printing Center, 1996.
Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů (pomůcka), Praha 2004.